

DOETINCHEM WEST

cultuurhistorisch waardevolle panden

BELFORT

cultuurhistorie en monumenten

colofon

Doetinchem West, cultuurhistorisch
waardevolle panden

© Belfort Cultuurhistorie en Monumenten,
Doetinchem 26 oktober 2021

Belfort Cultuurhistorie en Monumenten
Stevinlaan 28, 7002 HD Doetinchem
www.belfortcultuurhistorie.nl
www.tijdbeeld.com

i.s.m. ARCX buro voor monumentenzorg en
cultuurhistorie

opdrachtgever: gemeente Doetinchem

inventarisatie, fotografie en beschrijvingen:
Jacco Vromen en Peter Boer

rapportage: Jacco Vromen

Belfort heeft zijn best gedaan de rechten
met betrekking tot de illustraties te regelen
volgens de bepalingen van de Auteurswet.
Zij die desondanks menen zekere rechten te
kunnen doen gelden, worden verzocht
contact op te nemen.

INHOUD

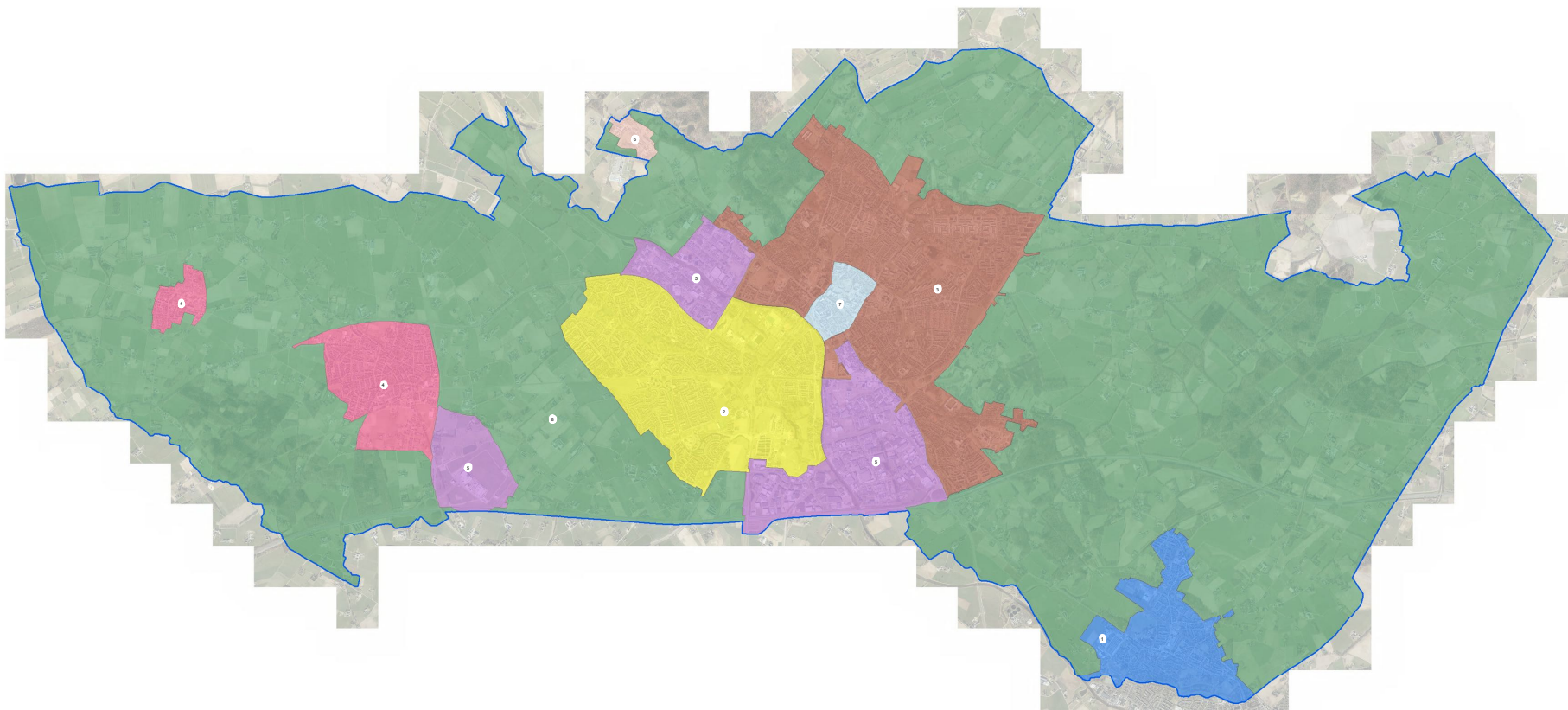
1. INLEIDING	4
2. HISTORISCHE GEBIEDSANALYSE	8
BRONNEN EN LITERATUUR	18
3. ADRESSENLIJST	19
4. CULTUURHISTORISCH WAARDEVOLLE PANDEN	22

Legenda

 Gemeentegrens

Deelgebied

- 1) Gaanderen
- 2) Doetinchem West
- 3) Doetinchem Oost
- 4) Wehl en Nieuw Wehl
- 5) Bedrijventerreinen
- 6) Langerak
- 7) Doetinchem Centrum
- 8) Buitengebied

1. INLEIDING

aanleiding

Met het oog op de totstandkoming van het omgevingsplan wordt door de gemeente Doetinchem de actualisatie van bestemmingsplannen in de kernen voorbereid. Een vast onderdeel betreft een paragraaf over de aanwezige- of te verwachten cultuurhistorische waarden in het plangebied. Panden die op dit moment geen monumentenstatus hebben, maar wel beschermenswaardig zijn, kunnen in het bestemmingsplan de functie-aanduiding 'cultuurhistorisch waardevol' krijgen. Dit betekent dat ze niet zonder vergunning mogen worden gesloopt. Om beter zicht te krijgen op potentieel cultuurhistorisch waardevolle objecten is aan *Belfort Cultuurhistorie en Monumenten* gevraagd een inventarisatie en waardering uit te voeren in de deelgebieden Doetinchem Centrum, Doetinchem Oost, Doetinchem West, Bedrijventerreinen, Langerak, Gaanderen, Wehl en Nieuw Wehl. Deze rapportage biedt een actueel overzicht van cultuurhistorisch waardevolle objecten in het deelgebied Doetinchem West en voorziet

in een beknopte waardering en beschrijving per object.

methode en werkwijze

Het onderzoek is in de periode juni 2019 t/m maart 2020 uitgevoerd in samenwerking met *ARCX buro voor monumentenzorg en cultuurhistorie*. Op basis van literatuuronderzoek, bestaande cultuurhistorische rapportages, beperkt archiefonderzoek en historische kaartvergelijking is begonnen met het maken van een beknopte gebiedsanalyse van Doetinchem West. Deze analyse geeft een overzicht van de historisch-ruimtelijke ontwikkeling en context van het betreffende gebied en vormt de inhoudelijke basis voor de waardering van individuele objecten. Vervolgens zijn de cultuurhistorisch waardevolle objecten in beeld gebracht door middel van een veldverkenning vanaf de openbare wegen en paden en door het raadplegen van de betreffende bouwdoSSIERS. De door de gemeente samengestelde groslijst met potentieel cultuurhistorisch waardevolle panden van 14

januari 2019 heeft als startpunt gediend voor de inventarisatie. In het algemeen is de periode tot en met de wederopbouw (ca. 1965) geïnventariseerd. In een enkel geval zijn ook panden van kort na die periode bekeken, omdat deze in de groslijst van de gemeente waren opgenomen. Alle panden die op deze lijst stonden, aangevuld met objecten die op het moment van onderzoek al de status 'cultuurhistorisch waardevol' hadden, zijn beoordeeld. Daarnaast zijn enkele panden toegevoegd die niet op de lijst stonden, maar gedurende het onderzoek wel als cultuurhistorisch waardevol zijn geselecteerd. Begraafplaatsen zijn uitgezonderd van het onderzoek. De panden die bij dit onderzoek niet als cultuurhistorisch waardevol zijn beoordeeld, zijn voorzien van het advies 'niet geselecteerd'. Tot slot zijn ook rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten binnen de kernen in de lijst opgenomen.

De rapportage bestaat uit drie onderdelen:

- de historische gebiedsanalyse
- een adressenlijst met beoordeelde objecten
- de beschrijvingen met waardering van de individuele cultuurhistorisch waardevolle objecten

selectiecriteria

Van de gebouwen die geselecteerd zijn als cultuurhistorisch waardevol is een beknopte beschrijving met waardering gemaakt. Het door de gemeente Doetinchem gehanteerde *Kader selectie en waardering cultuurhistorische objecten en gebieden*, afgeleid van onder meer de landelijke *Richtlijnen bouwhistorisch onderzoek*, heeft hierbij als leidraad gediend. De gebruikte waarderingscriteria zijn: cultuurhistorische waarden, architectuurhistorische waarden en stedenbouwkundige/ensemble/landschappelijke waarden. In de beschrijvingen van de cultuurhistorisch waardevolle panden wordt met nummers verwezen naar de subcriteria die bij de desbetreffende panden van toepassing zijn. Hieronder volgt een integraal overzicht van de waarderings- en selectiecriteria.

I Cultuurhistorische waarden

1. Nederzettingsgeschiedenis: belang van het object/complex/gebied als bijzondere uitdrukking van een geografische, landschappelijke, beleidsmatige en/of bestuurlijke ontwikkeling.
2. Sociaal-economische waarde: belang van het object/complex/gebied als bijzondere uitdrukking van een sociaal-historische, economische, technische of religieuze ontwikkeling.
3. Innovatieve waarde: belang van het object/complex/gebied vanwege innovatieve waarde of pionierskarakter.
4. Historische waarde: belang van het object/complex/gebied vanwege de bijzondere plaatselijke, regionale en/of landelijke herinneringswaarde; bekende bewoners, beroepen, bijzondere activiteiten en/of gebeurtenissen.

II Architectuurhistorische waarden

1. Ontwerper: bijzonder belang van het object/complex voor het oeuvre van een bouwmeester, architect, ingenieur of kunstenaar.
2. Esthetiek: bijzonder belang van het object/complex vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp.

3. Detaillering: bijzonder belang van het object/complex vanwege het materiaalgebruik, de ornamentiek en/of monumentale (toegepaste) kunst.
4. Interieur: bijzonder belang van het object/complex vanwege de interieurafwerking (in samenhang met het exterieur). *Dit subcriterium speelt in dit onderzoek een ondergeschikte rol, omdat de inventarisatie vanaf de openbare weg is uitgevoerd.*
5. Bouwstijl: bijzonder belang van het object/complex als goed voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwtrant - al dan niet met plaatselijke variaties.
6. Bouwtype: bijzonder belang van het object/complex als goed voorbeeld van een functionele en/of typologische ontwikkeling.
7. Bouwtechniek: bijzonder belang van het object/complex voor de geschiedenis van de architectuur, bouwhistorie en/of bouwtechniek.
8. Historische gelaagdheid: bijzonder belang van het object/complex voor de afleesbaarheid van de bouwgeschiedenis.

III Stedenbouwkundige waarden, ensemblewaarden en landschappelijke waarden

1. Concept: belang van het object/complex/gebied als essentieel onderdeel van een groter geheel, dat cultuurhistorisch, architectuurhistorisch, stedenbouwkundig, landschappelijk van belang is voor Doetinchem.
2. Gegroeid geheel: bijzondere beeldbepalende betekenis van het object vanwege de situering, verbonden met de ontwikkeling/uitbreiding van Doetinchem.
3. Verkaveling: bijzondere betekenis van het object/landschap vanwege de wijze van verkaveling/inrichting van de openbare ruimte/specifieke functies en/of de relatie met de omgeving, zoals groenvoorzieningen, wegen en/of water (vormgeving).
4. Silhouet: bijzondere betekenis van het object/complex/gebied voor het aanzicht van Doetinchem.
5. Ensemble: bijzondere betekenis van het object vanwege de situering en/of de historisch-ruimtelijke relatie met de omgeving, zoals groenvoorzieningen, park/tuin, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie.

6. Openbare ruimte: belang van het object/complex/gebied vanwege de ruimtelijke kwaliteiten.

beschrijvingen

De rapporten van de cultuurhistorisch waardevolle panden zijn zo opgezet dat de materiële, behoudenswaardige onderdelen zijn verwerkt in de beschrijving. Hieruit volgt wat de karakteristieke hoofdvorm is en welke elementen van belang zijn voor het aangezicht. Afhankelijk van de architectuur, is de ene beschrijving langer en specifiek dan de andere. De beschrijving gaat vooral in op de hoofdvorm, de materialisatie van het exterieur en de gevelindeling. Elementen die vrij recent zijn vernieuwd of gemoderniseerd zijn niet in de beschrijving opgenomen of worden in enkele gevallen ter verduidelijking specifiek vermeld als 'modern' (bijvoorbeeld bij een vernieuwde winkelpui). Er is in de beschrijving geen sprake van hiërarchie tussen bijvoorbeeld de architectuurhistorische waarde van een deur ten opzichte van een raam, of van een dakkapel ten opzichte van een luifel. De afzonderlijke elementen bepalen samen de materiële architectuurhistorische waarde.

waardering

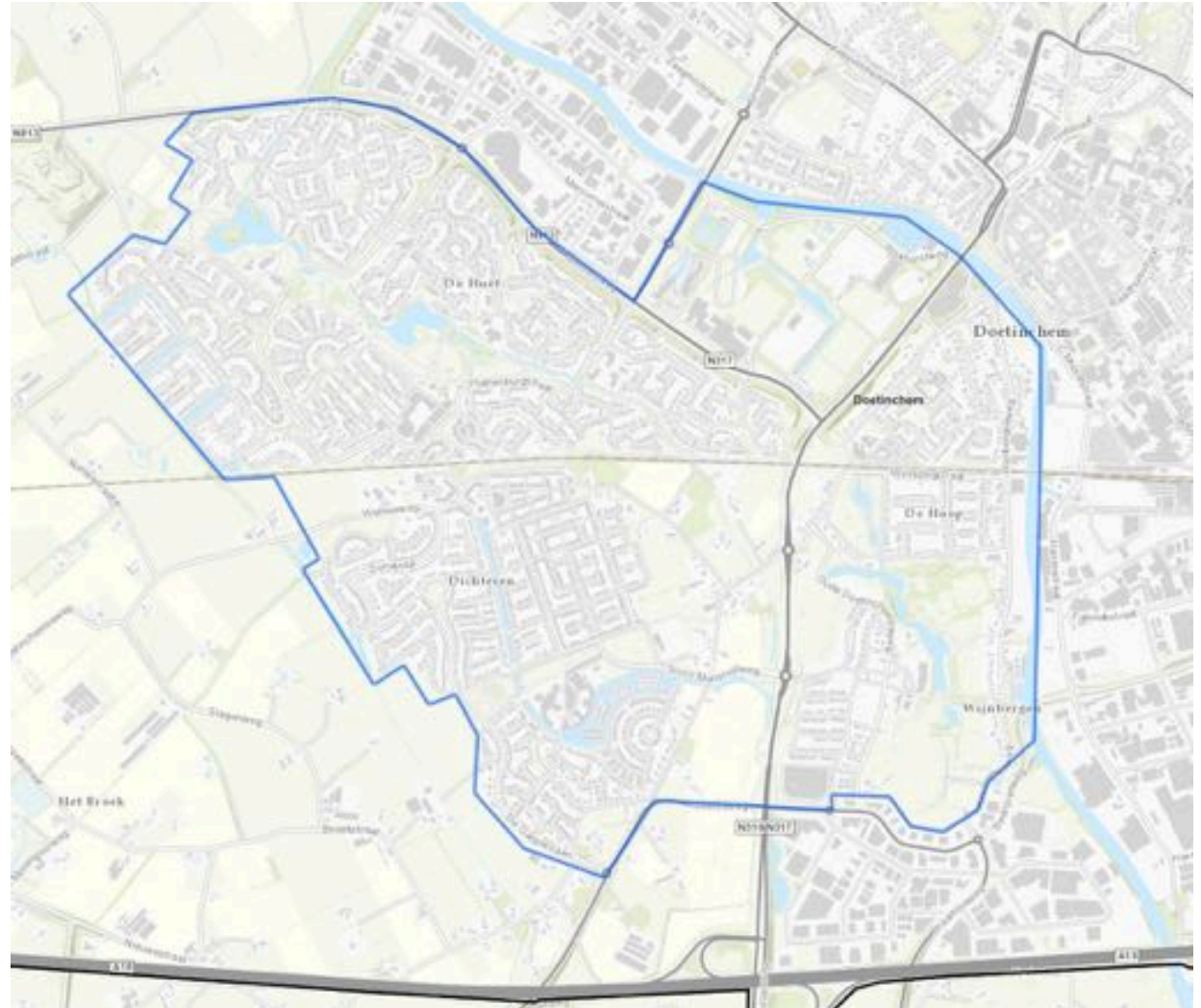
De totale cultuurhistorische waarde van individuele panden wordt bepaald door een samenspel of combinatie van de drie hoofdwaarden of hoofdcriteria. Bij de selectie heeft de betekenis van het betreffende pand als fysieke drager van een specifieke lokale herinnering, historische gebeurtenis of ontwikkeling een belangrijke rol gespeeld. Deze lokale historische context van Doetinchem, Gaanderen, Wehl en Nieuw-Wehl wordt in grote lijnen uiteengezet bij de inleiding van de rapporten en gewaardeerd onder 'cultuurhistorische waarden'.

Bij de architectuurhistorische waarde is met name gekeken naar de gaafheid (authenticiteit) en/of zeldzaamheid van de uiterlijke verschijningsvorm van het betreffende gebouw in de gemeente Doetinchem. Dit heeft er toe geleid dat enkele panden, die in het verleden bij diverse quickscans en inventarisaties als beeldbepalend of cultuurhistorisch waardevol zijn aangeduid, bij dit onderzoek (gemeentebreed) niet geselecteerd zijn. Bij een deel van deze panden is de cultuurhistorische waarde in de loop der jaren aangetast door latere verbouwingen en zijn ze daarom niet geselecteerd. Bij een

ander deel van deze panden lag de cultuurhistorische waarde hoofdzakelijk in het aanzien van een heel gebied of omvangrijk stedenbouwkundig ensemble en minder in de bijzondere architectuurhistorische waarde van het individuele object. Voorbeelden zijn de naoorlogse gevelwanden in traditionalistische architectuur (wederopbouw) aan en rond het Simonsplein in de binnenstad en het complex woningen aan de Van der Grijnstraat in Doetinchem. Voor deze categorie panden is eventuele gebiedsgerichte waardering en bescherming meer geschikt. Dit geldt ook voor andere historisch-stedenbouwkundige ensembles die op het moment van onderzoek nog geen status van 'cultuurhistorisch waardevol' bezaten. Representatieve voorbeelden zijn villawijk De Pas, het Worppelein, tuinwijk 'Kleintjeskamp' en de naoorlogse woonwijken in Doetinchem en de bijzondere ruimtelijke structuur van Gaanderen.

plangebied

Het deelgebied Doetinchem West bestaat uit de bebouwde kom van stad Doetinchem aan de zuidwestzijde van de Oude IJssel en omvat de buurtschap Wijnbergen, de wijken De Hoop, De Huet, Dichteren en sportpark

Zuid. Het plangebied wordt in het noorden begrensd door de Oude IJssel en de Liemersweg, in het oosten door de Oude IJssel, in het zuiden door de

Doetinchemseweg en in het westen door de Wehlse Beek.

Doetekum

Plattegrond van Doetinchem en omgeving door Jacob van Deventer uit ca. 1560

2. HISTORISCHE GEBIEDSANALYSE

stroomgebied van de Oude IJssel

Door duizenden jaren van grind- en zandafzetting door de Oude IJssel is aan weerszijden van de rivier een rivierduinlandschap ontstaan. De rivier voerde zijn water af door een zeer brede riviervlakte, waarin zich ondiepe stroomgeulen en (hoger) gelegen rivierduinen vormden. Op de noordelijke rivieroever ontstond bij de monding van de Slinge in de Oude IJssel in de middeleeuwen een nederzetting die Deutinghem, Deutekom of Doetekum werd genoemd en in het begin van de 13e eeuw stadsrechten kreeg. Aanvankelijk had de stad de beschikking over een veerverbinding over de rivier, maar reeds voor 1560 konden men via een vaste brug de Oude IJssel oversteken. Vanaf de brug doorkruisten zandwegen het landelijk gebied in de richting van Zeddum, Wehl en Kilder.

Langs de zuidzijde van de Oude IJssel werden de uiterwaarden doorsneden door oude stroomgeulen, waarvan de

restanten zich nog laten herkennen in de Kapperkolkse Waterleiding, de Wijnbergse Loopgraaf en de Dichterense Tochtsloot. De lager gelegen gronden deden eeuwenlang dienst als weidegebied voor de stedelingen, die het recht hadden op het Grutbroek en de Koppels hun vee te laten grazen. In het drassige gebied werden op kunstmatig opgeworpen heuvels enkele havezaten gebouwd. Tussen Oude IJssel en de Barlhammerweg lag de havezate Barlham en ten zuiden van Doetinchem bevindt zich bij de uitmonding van het Waalse Water in de Oude IJssel havezate de Kemnade. Beide locaties bevinden zich buiten het onderzoeksgebied.

buurschappen Dichteren en Wijnbergen

Ten zuiden van het weidegebied lagen de uitgestrekte landbouwgronden van De Hoop en de buurschappen Dichteren en Wijnbergen. De spaarzame bebouwing bestond hoofdzakelijk uit verspreid gelegen boerderijen langs de slingerende wegen en paden.

In de buurschap Dichteren, dat de huidige woonwijken Dichteren en de Huet omvatte, ontwikkelde zich een kleine bebouwingkern op de kruising van de Oude Wehlseweg en de Auroraweg. Hier kon de boerenbevolking gebruik maken van kleinschalige voorzieningen zoals een bakkerij, een smederij en een buurtcafé. Aan de linten die van deze driesprong uitgaan ligt her en der nog historische bebouwing. Vanaf de Wehlseweg loopt naar het zuiden de op oude kaarten al voorkomende Bosstraat. In 1871 werd de korenmolen Aurora gebouwd, als opvolger van de molen die op de Houtkamp stond en daar te weinig wind zou vangen. Het inwoneraantal van de buurschap schommelde gedurende de 19e eeuw tussen de 300 en 400.

De kern van de buurschap Wijnbergen ontwikkelde zich aan de weg van Zeddum naar Doetinchem (de huidige Doetinchemseweg) rond een in 1728 gebouwde rooms-katholieke schuurkerk. Sinds de reformatie was het katholieke

De lager gelegen gronden aan de zuidzijde van de Oude IJssel, het Grutbroek en De Koppels, waren tot in de 20e eeuw in gebruik als weidegronden van de stad. Een gedeelte van het Grutbroek zou later ook wel Varkensweide genoemd worden. Meer naar het zuiden lagen de bos- en landbouwgronden van De Hoop, waar na de Tweede Wereldoorlog de gelijknamige woonwijk zou verrijzen. Kadastraal minuutplan van 1832.

De kern van de buurschap Dichteren op het kadastraal minuutplan van 1832 bij de kruising van de huidige Auroraweg en Oude Wehlseweg.

De Auroraweg in 1982, met zicht op de in 1871 gebouwde korenmolen Aurora.

inwoners niet langer toegestaan hun geloof in het openbaar te belijden en waren ze voor erediensten aangewezen op schuilkerken. De 'kerk' in de buurschap Wijnbergen stond niet voor niets op de grens van het gereformeerde Doetinchem en het katholieke graafschap Bergh. De huidige St. Martinuskerk heeft haar verschijningsvorm te danken aan een ingrijpende verbouwing in 1910. De oude pastorie werd rond 1856 afgebroken en vervangen door de huidige pastorie aan de Doetinchemseweg. Op de

plaats van het gesloopte gebouw werd een begraafplaats aangelegd. Verder naar het zuiden was op de rivieroever een steenoven in gebruik. Buiten de kern stonden in de buurschap enkele boerderijen aan de Oude Doetinchemseweg. Van oudsher moesten passanten op de weg tol betalen bij boerderij de Kappe aan de Kapperskolk. Nadat de weg naar Zeddam werd verhard en 'ontdaan van haar kronkels' liet het stadsbestuur op de kruising van de Oude Doetinchemseweg en de Doetinchemseweg een tolhuis

bouwen. Nabij het reeds gesloopte tolhuisje verrees in 1881 de openbare lagere school De Tol. De voormalige school bevindt zich in de huidige situatie op het industrieterrein Wijnbergen.

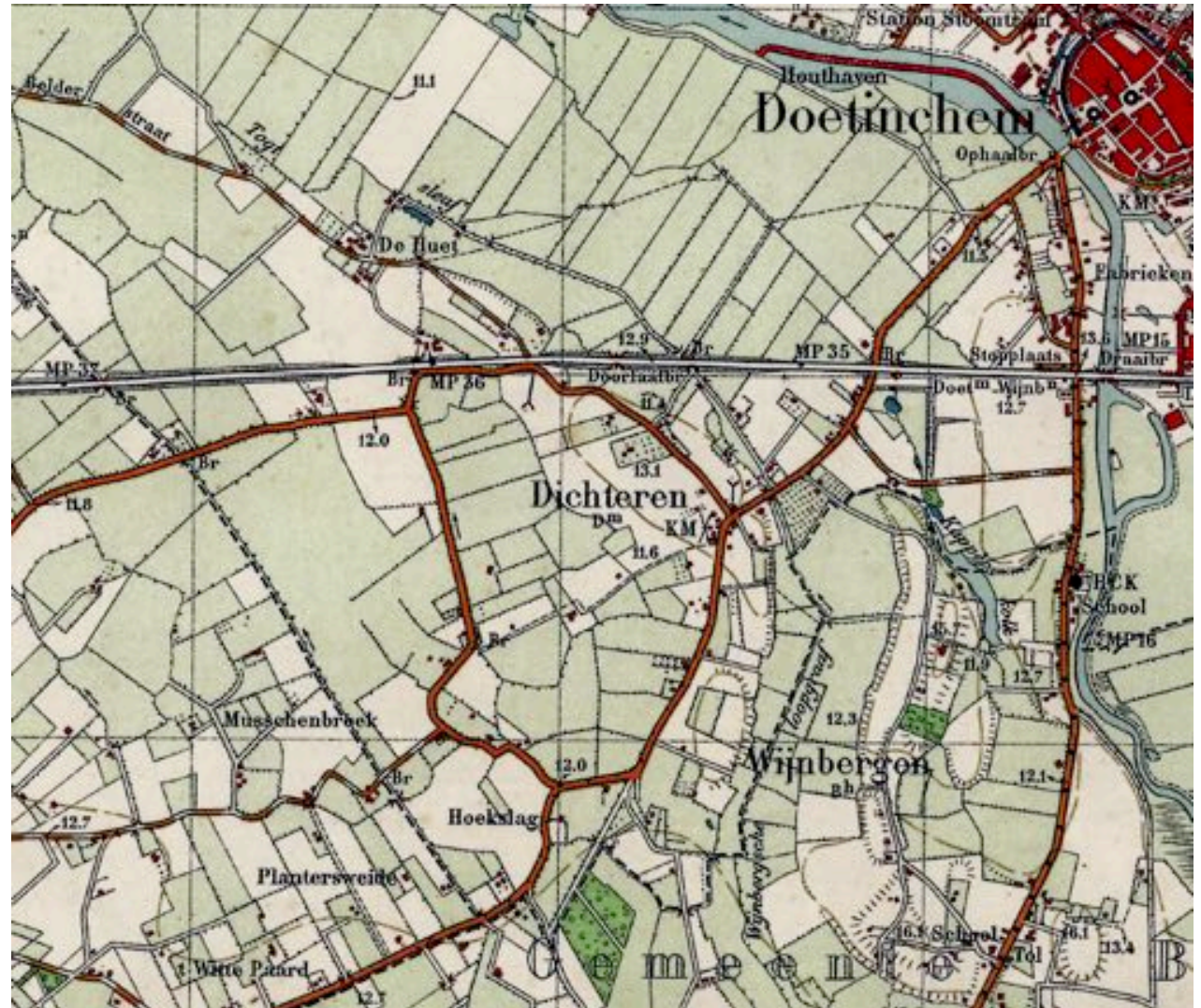
De kern van de buurschap Wijnbergen omstreeks 1900, gefotografeerd vanuit het noorden. Links is het torentje van de oude schuurkerk te zien die in 1910 werd verbouwd tot de huidige St. Martinuskerk.

Kadastraal minuutplan uit 1832 met rechts de kern van Wijnbergen/De Hoop aan de huidige Doetinchemseweg (het noorden is rechts). Dwars door het grotendeels onbebouwd gebied slingert de Oude Doetinchemseweg. De grens wordt bovenin gevormd door de loop van de Wijnbergse Loopgraaf.

nieuwe transportverbindingen en industrie

Vanaf het einde van de 19e eeuw ontstond er als gevolg van de industriële ontwikkeling en verbeterde verbindingen meer bedrijvigheid ten zuiden van de Doetinchemse binnenstad. In 1885 kwam de spoorlijn Zevenaar-Winterswijk en het stationsgebouw tot stand en werd Doetinchem aangesloten op het landelijk spoorwegennet. Over de Oude IJssel kwam een spoorbrug te liggen, met aan de westzijde van de rivier de halteplaats Doetinchem-Wijnbergen. In het kielzog van het spoor volgde in 1902 de opening van een tramlijn die via Zutphen, Doetinchem en Wijnbergen naar Emmerik in Duitsland liep. De verbinding over water vormde al eeuwen een probleem vanwege verzanding van de sterk meanderende Oude IJssel. Na de installatie van een nieuw waterschap werd de rivier omstreeks 1900 in fasen gekanaliseerd en werden rivierarmen gedempt ter verbetering van de doorgaande scheepvaart tussen Doesburg, Doetinchem en Ulft.

Topografische kaart van het plangebied Doetinchem West omstreeks 1930. De in 1885 aangelegde spoorlijn doorsnijdt het landelijk gebied van Dichteren. Op de Koppels en langs de Wijnbergseweg zijn de eerste huizen gebouwd. De kern van Wijnbergen is inmiddels uitgebreid met een katholieke school met schoolmeesterswoning en een verenigingsgebouw.

Over de Oude IJssel lag vanaf de aanleg van de spoorlijn een spoorbrug in de vorm van een stalen draaibrug. Deze brug is in 1940 opgeblazen en vlak na de Tweede Wereldoorlog hersteld en vernieuwd als stalen hefbrug.

De verbeterde transportverbindingen hadden een aanzuigende werking op de vestiging van bedrijven langs de Oude IJssel, met name in de omgeving van het spoor. De eerste fabriek in het onderzoeksgebied was de conservenfabriek N.V. M.W. Blom & Zonen, gebouwd in 1904 direct ten noorden van de spoorlijn. Op de westelijke rivieroever begonnen de Erven J. Holtslag in 1913 een firma in beton- en cementwaren. In 1924 werd aan de huidige Wijnbergseweg een tweede firma in bouwmaterialen gevestigd door H.J. Tiecken. De Gebr. Agterhof startten in 1935 een timmer- en meubelfabriek en kort na de Tweede Wereldoorlog verrees langs de rivier

Het op- en overslagbedrijf van de A.B.T.B. (Algemene Boeren en Tuinders Bond) ontstond in 1950 aan de Wijnbergseweg met de bouw van een kunstmestloods, maar groeide al snel uit tot een enorme veevoederfabriek.

het omvangrijke gebouwencomplex van het Op- & Overslagbedrijf van de Handelsraad van de A.B.T.B. Behoudens de sterk gemoderniseerde gebouwen van Agterhof zijn de genoemde fabrieken allemaal gesloopt.

De vestiging van industrie langs de Oude IJssel zorgde voor groei van de kern van Wijnbergen. Ten zuiden van de kerk en pastorie werd na 1921 een katholieke school, een bijbehorende schoolmeesterswoning en een verenigingsgebouw gerealiseerd. In het tweede kwart van de 20e eeuw raakten de kernen Dichteren en Wijnbergen geleidelijk

verbonden met de Doetinchemse binnenstad via de toenemende lintbebouwing aan de Doetinchemseweg/ Wijnbergseweg en aan de Dichterseweg. Ook de woningen aan de Koppels/Worpplein dateren uit deze periode.

woonwijk De Hoop

Na de wederopbouw van de in maart 1945 door geallieerde bombardementen verwoeste binnenstad, vestigde het stadsbestuur de aandacht op het groeiende tekort aan woningen in de gemeente. Omdat de woningbouw gedurende de Tweede Wereldoorlog jarenlang stil had gelegen en de bevolking was toegenomen, was er in heel Nederland sprake van 'woningnood'. Het uitbreidingsplan uit 1953 voorzag in de aanleg van een ring van nieuwe woonwijken rond het oude centrum. Ten zuiden van de Oude IJssel werd woonwijk De Hoop gerealiseerd, de eerste stadsuitbreiding aan de overzijde van de rivier. De eerste woningen betroffen vier houten prefabhuizen uit 1947-1948 van de Geldersche Tramweg-Maatschappij aan de Winnipegstraat. Dit waren zogenaamde 'Oostenrijkse woningen', verkregen als Nachkriegshilfe van dat land. Daarna bouwde Woningbouwvereniging De Goede Woning gefaseerd rijen met bakstenen

Luchtfoto van het gebied ten zuidoosten van de binnenstad van Doetinchem in 1963. Op de voorgrond ten zuiden van de spoorlijn de naoorlogse woonwijk De Hoop met links het Canadapark en achter de dubbele bomenrij de gronden van de voormalige stadskwekerij. Direct ten noorden van het spoor staat de conservenfabriek van Blom. Rechts op de foto zijn aan de westoever van de Oude IJssel de opstallen van het op- en overslagbedrijf van de A.B.T.B. te zien, die recent zijn gesloopt.

De eerste woningen van De Hoop waren vier houten noodwoningen voor het personeel van de Gelderse Tramweg-Maatschappij uit 1947-'48. Deze 'Oostenrijkse Woningen' werden in losse prefabonderdelen vanuit Oostenrijk geleverd en konden in een paar dagen gebouwd worden. Het pad voor de woningen is nog niet bestraat.

eengezinswoningen. De wegen werden verhard met het puin uit de binnenstad. Ten westen van de woonbuurt werd het Canadapark aangelegd, met daarin een door de Canadezen achtergelaten tank. De wijk kreeg een eigen stationsgebouw ter vervanging van de verdwenen halte aan de rivier. Na de ingebruikname van het station Doetinchem-de Huet is dit station gesloten.

toenemende verstedelijking

Tot in de jaren '70 van de vorige eeuw bleef de verstedelijking aan de zuidzijde van de Oude IJssel beperkt tot woonwijk De Hoop.

Foto van de Belderstraat in de voormalige buurschap Dichteren in 1981, met op de voorgrond grazende koeien in een weiland en op de achtergrond de oprukkende bebouwing van de nieuwe woonwijk De Huet.

Vooralsnog behield het gebied lange tijd een open en agrarisch karakter. Stadsuitbreidingen vonden in deze periode vooral plaats aan de noordzijde van de binnenstad. Na het inbreidingsproject van Het Weerdje ten noorden van De Hoop in 1976 besloot het stadsbestuur tot verdere uitbreiding aan de overzijde van de rivier. Met de bouw van de nieuwe grote woonwijken De Huet (1978-1992) en Dichteren (1990-2005) werd de voormalige buurschap Dichteren grotendeels opgenomen in het stedelijk gebied van Doetinchem. Het gebied tussen de

Wijnbergse Loopgraaf en de Oude IJssel bleef langer onbebouwd. In de jaren '60 werd aan de Stokhorstweg een waterzuiveringsinstallatie van het Waterschap gevestigd. Ten oosten hiervan liet de gemeente in de jaren '70 Sportpark Zuid aanleggen.

In de buurschap Wijnbergen was vanaf de jaren '70 een vergelijkbare tendens waar te nemen. Ook hier nam de verstedelijking toe door de aanleg van de Europaweg en de snelweg A18 en de ontwikkeling van het industriegebied Wijnbergen. Dit proces wordt tot op de dag van vandaag nog voortgezet met de realisatie van de nieuwbouwwijk Wijnbergen.

Recente luchtfoto van het plangebied. Tot in de jaren '70 bestond de bebouwing buiten de kleine woonwijk De Hoop nog hoofdzakelijk uit verspreid gelegen boerderijen in een overwegend open, landelijk gebied. Tussen 1978 en 2005 is de uitgestrekte voormalige buurschap Dichteren enorm verstedelijkt met de bouw van woonwijken De Huet (met industrieterrein ten noorden van het spoor) en Dichteren (ten zuiden van het spoor). Op dit moment is men bezig met de laatste fase van de meest recente woonwijk Wijnbergen, rechtsonder in beeld.

BRONNEN EN LITERATUUR

literatuur

Boogman, J.C. en S. Oosterhaven,
Geschiedenis van Doetinchem, Zutphen
1986.

Dinkla, A., en W.P. Nederkoorn jr., *Oud
Doetinchem vanuit de lucht*, Hoogeveen z.j.

Meijel, L. van, *Cultuurhistorische verkenning
woonwijken Doetinchem (1940-1965)*, Van
Meijel adviseurs in cultuurhistorie, Nijmegen
2010.

Lemmens, M., *Notitie Cultuurhistorie
Dichteren*, tbv actualisatie bestemmingsplan
Dichteren, 10 mei 2011.

Lureman, R., 'Monumenten in Doetinchem',
in: *Kronyck* 150/31 (2013), uitgave van de
Historische Vereniging Deutekom, p. 31.

Stenvert, R., *Inventarisatie industrieel
erfgoed Doetinchem*, BBA Bureau voor
Bouwhistorie en Architectuurgeschiedenis,
Utrecht 2009.

Vromen, J., *Wijnbergen quickscan
cultuurhistorische waarden*, Belfort Bureau

voor Cultuurhistorie en Monumenten,
Doetinchem 2013.

afbeeldingen

Dinkla en Nederkoorn, Oud Doetinchem
vanuit de lucht.

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
Gelders Archief

Google Maps

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

www.topotijdreis.nl

3. ADRESSENLIJST

ADRES	WOONPLAATS	NUMMER	STATUS	FUNCTIE	ADVIES
Auroraweg 2	Doetinchem	193	CHW	Boerderij	Cultuurhistorisch waardevol
Auroraweg 3	Doetinchem	194	CHW	Woonhuis	Niet geselecteerd
Auroraweg 6 B	Doetinchem	18	RM	Molen	n.v.t.
Auroraweg 7	Doetinchem	156	Geen	Boerderij	Niet geselecteerd
Auroraweg 9	Doetinchem	204	Geen	Smederij	Niet geselecteerd
Auroraweg 9 (bij)	Doetinchem	205	Geen	Smederij	Niet geselecteerd
Auroraweg 9 X	Doetinchem	343	CHW	Trafo	Cultuurhistorisch waardevol
Bosstraat 14	Doetinchem	305	Geen	Boerderij	Niet geselecteerd
Dichterseweg 98	Doetinchem	344	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Dichterseweg 100	Doetinchem	345	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Doetinchemseweg 1	Doetinchem	230	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Doetinchemseweg 1 (bij)	Doetinchem	112	GM	Grenspaal	n.v.t.
Doetinchemseweg 9	Doetinchem	126	GM	Kerk	n.v.t.
Doetinchemseweg 11	Doetinchem	471	GM	Pastorie	n.v.t.
Doetinchemseweg 13	Doetinchem	52	GM	Woonhuis	n.v.t.
Doetinchemseweg 15	Doetinchem	53	GM	Verenigings- gebouw	n.v.t.
Doetinchemseweg 17	Doetinchem	29	GM	School	n.v.t.
Doetinchemseweg 19	Doetinchem	78	GM	Onderwijzerswoning	n.v.t.
Doetinchemseweg 26	Doetinchem	231	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd

ADRES	WOONPLAATS	NUMMER	STATUS	FUNCTIE	ADVIES
Doetinchemseweg 34	Doetinchem	157	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Kilderseweg 22 A	Doetinchem	308	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Kilderseweg 22	Doetinchem	312	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Kilderseweg 25	Doetinchem	196	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Kilderseweg 25	Doetinchem	197	CHW	Schuur	Niet geselecteerd
Kilderseweg 29	Doetinchem	410	CHW	Boerderij	Cultuurhistorisch waardevol
Kilderseweg 31	Doetinchem	183	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Oud Kilderseweg 43	Doetinchem	408	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Oud Kilderseweg 47	Doetinchem	411	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Oude Doetinchemseweg 10	Doetinchem	232	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Oude Doetinchemseweg 12	Doetinchem	234	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Oude Doetinchemseweg 20	Doetinchem	221	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Oude Doetinchemseweg 22	Doetinchem	54	GM	Boerderij	n.v.t.
Oude Doetinchemseweg 22 (bij)	Doetinchem	181	Geen	Schuur	Niet geselecteerd
Oude Doetinchemseweg 25	Doetinchem	182	CHW	Boerderij	Cultuurhistorisch waardevol
Oude Wehlseweg 1	Doetinchem	315	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Oude Wehlseweg 8	Doetinchem	208	CHW	Boerderij	Cultuurhistorisch waardevol
Oude Wehlseweg 8 (bij)	Doetinchem	209	CHW	Bakhuisje	Cultuurhistorisch waardevol
Oude Wehlseweg 15	Doetinchem	412	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Oude Wehlseweg 18	Doetinchem	185	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Oude Wehlseweg 19	Doetinchem	311	Geen	Boerderij	Niet geselecteerd
Oude Wehlseweg 23	Doetinchem	309	CHW	Woonhuis	Niet geselecteerd
Oude Wehlseweg 25	Doetinchem	310	CHW	Woonhuis	Niet geselecteerd

ADRES	WOONPLAATS	NUMMER	STATUS	FUNCTIE	ADVIES
Oude Wehlseweg 26	Doetinchem	409	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Sicco Mansholtweg 25	Doetinchem	306	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Stokhorsterweg 11 (bij)	Doetinchem	369	Geen	Waterzuiveringsinst allatie	Niet geselecteerd
Torontostraat 81	Doetinchem	233	Geen	School	Niet geselecteerd
Wehlseweg 36	Doetinchem	186	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Wehlseweg 38	Doetinchem	184	CHW	Boerderij	Niet geselecteerd
Wehlseweg 40 (bij)	Doetinchem	125	GM	Grenspaal	n.v.t.
Wielstraat 6	Doetinchem	206	Geen	Boerderij	Cultuurhistorisch waardevol
Wielstraat 6	Doetinchem	207	Geen	Kippenschuur	Cultuurhistorisch waardevol
Wijnbergseweg 1	Doetinchem	347	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Wijnbergseweg 51 (bij)	Doetinchem	151	Geen	Spoorbrug	Cultuurhistorisch waardevol
Wijnbergseweg 60	Doetinchem	314	Geen	Woonhuis	Niet geselecteerd
Winnipegstraat 2	Doetinchem	139	Geen	Station	Cultuurhistorisch waardevol
Winnipegstraat 45, 49, 53 en 57	Doetinchem	404	Geen	Oostenrijkse woningen	Cultuurhistorisch waardevol

4. CULTUURHISTORISCH WAARDEVOLLE PANDEN

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 193
Adres: Auroraweg 2, 7007GZ Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Boerderij
Opdrachtgever: -
Ontwerp- en bouwjaren: ca. 1880, mogelijk oudere restanten
Architect: -
Datum: 1 augustus 2019

inleiding

Ter plaatse van het pand stond in 1832 al een boerderij van Jan Willem Heijink, met boerenerf rond de boerderij, een grote tuin (met boomgaard) aan de voorzijde en rechts een stuk landbouwgrond. Uit kadastrale hulpkaarten blijkt dat de huidige boerderij omstreeks 1880 tot stand is gekomen, mogelijk met behoud van een oudere (gebinten)structuur. Aan weerszijden werden twee, inmiddels gesloopte, bijgebouwen opgetrokken. Rechts achter de boerderij is in de tweede helft van de 20e eeuw een schuur gebouwd. Aan weerszijden van de boerderij staan twee recente bijgebouwtjes.

beschrijving

Boerderij op een rechthoekige plattegrond van één bouwlaag onder een met gesmoorde muldenpannen gedekt zadeldak met wolfeinden. De gevels zijn opgetrokken in schoon metselwerk met handgevormde bakstenen in kruisverband. Het voorste deel van de rechter zijgevel is vernieuwd. De voorgevel is ingedeeld met vier schuifvensters met bovenlicht onder segmentbogen, voorzien van luiken. Twee vensters op zolderniveau. De rechter zijgevel van het bedrijfsgedeelte is aan de achterzijde voorzien van staldeuren onder segmentbogen en gietijzeren stalvenster(s). Ruime siertuin aan de voorzijde en open voormalige landbouwgrond aan de rechterzijde. Bomenrij ter plaatse van de oude perceelsgrenzen.

waardering

Auroraweg 2 is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.1 en I.4)

Het pand is in combinatie met het erf van belang vanwege de directe verwijzing naar het hier sinds oudsher gevoerde boerenbedrijf. De boerderij herinnert aan de ruimtelijke ontwikkeling van het voormalige buitengebied van de buurschap Dichteren.

architectuurhistorische waarde (II.5 en II.6)

Het pand is een representatief en relatief gaaf bewaard voorbeeld van een in traditioneel-ambachtelijke stijl gebouwde boerderij uit het derde kwart van de 19e eeuw. De (mogelijk oudere) gebintenstructuur is van potentiële bouwhistorische waarde. Van belang vanwege het onderscheid in vormgeving tussen voormalig woon- en bedrijfsgedeelte.

stedenbouwkundige waarden (III.2, III.3 en III.5)

De boerderij is van beeldbepalende betekenis vanwege de situering, op afstand van de weg, op een ruim erf met ondergeschikte bijgebouwen. De oorspronkelijke inrichting van het erf met ruime tuin aan de voorzijde en voormalige landbouwgrond aan de rechterzijde bleef gaaf bewaard. De bomenrij markeert de grens van de afzonderlijke percelen van erf, tuin en landbouwgrond.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 343
Adres: Auroraweg 9 X, 7007GZ Doetinchem
Oorspronkelijke functie: transformatorhuisje
Opdrachtgever: PGEM
Ontwerp- en bouwjaren: ca. 1925
Architect: Gerrit Versteeg sr.
Datum: 27 augustus 2019

inleiding

Na de oprichting in 1915 verzorgde de Provinciale Geldersche Electriciteits Maatschappij (PGEM) op grote schaal de elektriciteitsleverantie in Gelderland. Ter verbetering en uitbreiding van het bestaande laagspanningsnet bouwde de NV Provinciale Geldersche Electriciteits Maatschappij omstreeks 1925 naast de bestaande smederij met werkplaats in de buurschap Dichteren een transformatorhuisje van het standaardtype B3R. Architect Gerrit Versteeg sr. (1872-1938) ontwierp dit standaardtype dat meerdere malen in de provincie is toegepast.

beschrijving

Transformatorhuisje vormgegeven in een zakelijk expressionistische bouwstijl, met invloeden van de Nieuwe Haagse School. Gebouwd op een rechthoekige plattegrond op een teruggelegen plint en afgedekt met een flauw hellend tentdakje met fors overstek. De gevels zijn opgetrokken in schoon metselwerk in halfsteensverband. De plint is uitgevoerd in donkere klinkers. Het onderste deel van de beide zijgevels springt licht vooruit. Onder het dakoverstek en ter afsluiting van de vooruitspringende delen van de zijgevels worden de gevels beëindigd door een rollaag van zwarte verblendsteen en daaronder een terugliggende strook met gele verblendsteen. Boven in de gevel zijn rondom smalle liggende, rechthoekige ventilatieopeningen uitgespaard. De voorgevel is asymmetrisch ingedeeld met centraal een stalen opgeklampte toegangsdeur naar de hoogspanningsruimte, draaiend op zware paumelles in een stalen kozijn. Het oorspronkelijke bovenlicht in de vorm van glazen bouwstenen is niet langer aanwezig. Voor de deur ligt een enkele trede in gele verblendsteen. Links van de deur is een stalen luik geplaatst, draaiend op duimgehengen, dat toegang gaf tot een olieschakelaar. De toegangsdeur en het uitkragende metselwerk op de hoeken zijn voorzien van een verticale koppenlaag. De linker zijgevel bevat een houten opgeklampte deur naar de laagspanningsruimte, draaiend op zware duimgehengen. De rechter zijgevel is blind.

waardering

Auroraweg 9 X is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische en architectuurhistorische waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.2)

Het transformatorhuisje is van belang als uitdrukking van de groei en de ontwikkeling van het provinciale elektriciteitsnet.

architectuurhistorische waarde (II.1, II.2, II.3, II.5, II.6 en II.7.)

Het transformatorhuisje is van belang als gaaf bewaard voorbeeld van een standaardontwerp van de PGEM in expressionistische bouwstijl met invloeden van de Nieuwe Haagse School-architectuur. Het pand is van architectuurhistorisch belang vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp, de detaillering en het materiaalgebruik. Verder is het object een waardevol onderdeel van het oeuvre van de in Gelderland zeer actieve architect Gerrit Versteeg sr.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 410
Adres: Kilderseweg 29, 7007GJ Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Boerderij
Opdrachtgever: -
Ontwerp- en bouwjaren: ca. 1890
Architect: -
Datum: 28 september 2021

inleiding

Het huidige erf van Kilderseweg 29 was omstreeks 1832 onbebouwd. Blijkens een kadastrale hulpkaart werd kort voor 1894 op het terrein een nieuwe boerderij gebouwd. In het begin van de 20e eeuw werd het woongedeelte van de boerderij aan de linkerzijde iets uitgebreid. Deze toevoeging is echter rond 1940 weer ongedaan gemaakt.

beschrijving

De boerderij uit ca. 1890 is gebouwd op een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag onder een met gesmoorde pannen gedekt zadeldak met wolfeind aan de noordzijde en dakschild aan de zuidzijde. De gevels zijn boven een donkere plint wit gepleisterd of geschilderd. De voorgevel (noord) is symmetrisch ingedeeld met centraal de voordeur, geflankeerd door vensters met luiken. Boven de deur bevindt zich op zolderniveau ook een gevelopening. Het erf is gelegen op ruime afstand van de Kilderseweg (oostzijde) en is toegankelijk via een smalle inrit. De bebouwing is niet zichtbaar vanaf de openbare weg, aan de Kilderseweg ligt een boomgaard.

waardering

Kilderseweg 29 is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.1 en I.4)

Het pand is van belang vanwege de directe verwijzing naar het hier sinds oudsher gevoerde boerenbedrijf. De boerderij herinnert aan de ruimtelijke ontwikkeling van het voormalige buitengebied van de buurschap Dichteren, dat hoofdzakelijk uit verspreid gelegen boerderijen bestond.

architectuurhistorische waarde (II.5 en II.6)

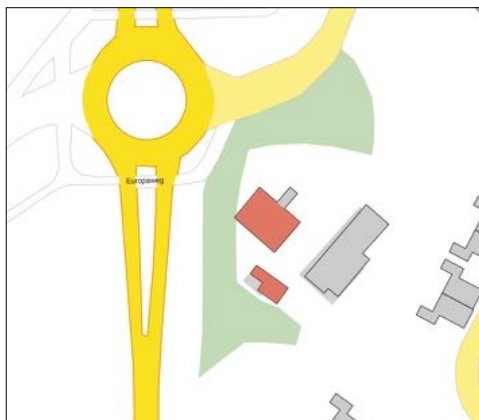
Het pand is een representatief voorbeeld van een in traditioneel-ambachtelijke stijl gebouwde hallehuis boerderij uit de late 19^e eeuw.

stedenbouwkundige waarden (III.2 en III.3)

De boerderij is van stedenbouwkundig belang vanwege de situering, gelegen op een historisch boerenerf en achter een boomgaard op ruime afstand van de weg.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 182
Adres: Oude Doetinchemseweg 25, 7007DA Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Boerderij 'Steenoven'
Opdrachtgever: -
Ontwerp- en bouwjaren: ca. 1866
Architect: -
Datum: 9 maart 2019

inleiding

Op het erf stond in 1832 al een boerderij met de naam 'Steenoven'. In de directe nabijheid zal op de westoever van de Oude IJssel een steenbakkerij gestaan hebben. Uit kadastrale hulpkaarten blijkt dat de oude boerderij omstreeks 1866 gesloopt werd en de huidige boerderij werd gebouwd. Van oudsher was het erf toegankelijk via de Oude Doetinchemseweg, die ter plaatse van de boerderij oorspronkelijk doorliep en in verbinding stond met de weg van Didam naar Doetinchem (ter hoogte van Auroraweg). Op enig moment zijn in de eerste helft van de 20e eeuw de vensters in de rechter zijgevel gemoderniseerd. In de tweede helft van de 20e eeuw is de rechter zijgevel grotendeels vernieuwd.

In het begin van de 20e eeuw werd ten westen van de boerderij, aan de andere kant van de Oude Doetinchemseweg, een bakhuisje gebouwd. Dit bijgebouw is later uitgebreid met een schuurgedeelte. Kort na de Tweede Wereldoorlog verrees aan de achterzijde op het erf een kapschuur die later is verlengd.

beschrijving

Boerderij op een rechthoekige plattegrond van één bouwlaag onder een met rode muldenpannen gedekt zadeldak met wolfeind aan de achterzijde. De boerderij heeft de traditionele (driebeukige) opzet van het oost-Nederlandse hallehuis. Op de nok staat aan de voorzijde een gemetselde schoorsteen. Erf aan zuidoostzijde toegankelijk via oud tracé van de Oude Doetinchemseweg, met bomen aan weerszijden. De dakconstructie wordt onderstaand door een reeks ankerbalkgebinten. De gevels zijn opgetrokken in schoon metselwerk met handgevormde bakstenen in kruisverband. De voorgevel is ingedeeld met drie houten T-schuifvensters, afgesloten met strekken en voorzien van houten lekdorpels en opgeklampte luiken. In de kozijnstijlen is zichtbaar dat de vensters oorspronkelijk voorzien waren van ramen met een andere roedenverdeling. Linksonder op de begane grond een kelderlicht. Op zolderniveau twee houten vensters met roedenverdeling onder rollagen en boven bakstenen lekdorpels. In de top prijkt een bord met het opschrift 'STEENOVEN'. De linker zijgevel is aan de voorzijde ingedeeld met een gemoderniseerde zij-entree en drie vensters met draairamen onder rollagen. Aan de achterzijde twee stalvensters onder segmentbogen met roedenverdeling. De achtergevel is symmetrisch ingedeeld, met centraal de houten baander onder een brede segmentboog, geflankeerd door kleine hoge stalvensters onder een rondboog en twee houten staldeuren onder segmentbogen.

Bakhuisje van één bouwlaag met aangebouwde schuur op een samengestelde plattegrond. De gevels van het bakhuisje zijn gepleisterd, met in de noordgevel een opgeklampte houten deur met rechts een klein venster met roedenverdeling. De gevels van de schuur zijn opgetrokken in schoon metselwerk in halfsteens verband, met in de zuidgevel sporen van dichtgezette gevelopeningen en in de oostgevel dubbele houten schuurdeuren.

waardering

Oude Doetinchemseweg 25 is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.1, I.2 en I.4)

Het pand is in combinatie met het erf van belang vanwege de directe verwijzing naar het hier sinds oudsher gevoerde boerenbedrijf. De boerderij herinnert aan de ruimtelijke ontwikkeling van het voormalige buitengebied van de buurschap Dichteren.

architectuurhistorische waarde (II.3, II.5, II.6 en II.7)

Het pand is een representatief en relatief gaaf bewaard voorbeeld van een traditionele hallehuis boerderij uit het derde kwart van de 19e eeuw. De bewaard gebleven gebintenstructuur is van bouwhistorische waarde. Van belang is tevens het onderscheid in vormgeving tussen het voormalige woon- en bedrijfsgedeelte.

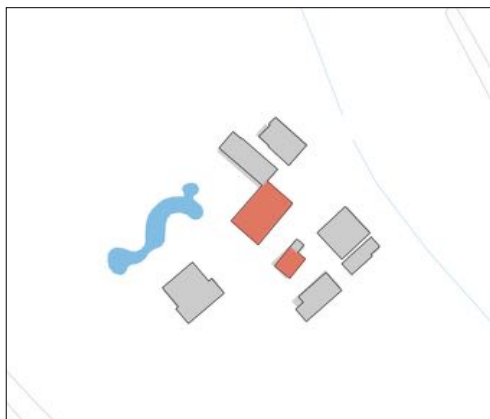
stedenbouwkundige waarden (III.2, III.3 en III.5)

De boerderij is van beeldbepalende betekenis vanwege de situering, op een ruim erf met bijgebouwen en toegankelijk via het oude tracé van de Oude Doetinchemseweg. De boerderij vormt een waardevol ensemble met het voormalige bakhuisje.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 208 en 209
Adres: Oude Wehlseweg 8, 7007GD Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Boerderij
Opdrachtgever: -
Ontwerp- en bouwjaren: ca. 1899
Architect: -
Datum: 9 maart 2019

inleiding

Op het erf tussen de Oude Wehlseweg en de Tochtsloot stond in 1832 al een boerderij. Kort voor 1900 is de oude boerderij afgebrand, waarna nieuwbouw van de huidige boerderij en het bakhuisje volgde. In de boerderij zijn mogelijk onderdelen van de oude gebintenstructuur hergebruikt en bleef de oude lemen deelvloer bewaard. Kort na 1945 bouwde men tegen de linker zijgevel een schuur. Op het erf verrezen later meer bijgebouwen en een woning.

beschrijving

Boerderij op een T-vormige plattegrond van één bouwlaag onder een met gesmoorde oud-Hollandse pannen gedekt schilddak aan de voorzijde en zadeldak met wolfeind aan de achterzijde. De boerderij heeft de traditionele (driebeukige) opzet van het oost-Nederlandse hallehuis. De dakconstructie wordt onderstaand door een reeks ankerbalkgebinten. De gevels zijn boven een gepleisterde plint opgetrokken in schoon metselwerk in kruisverband. Het woongedeelte is op de begane grond voorzien van houten schuifvensters onder strekken, met houten lekdorpels en duimen van verdwenen luiken (in de rechter zijgevel vervangen door een modern raam). Op zolderniveau zijn rondom liggende houten vensters onder rollagen met houten onderdorpels aangebracht. Centraal in de voorgevel de voordeur. De linker zijgevel bevat aan de voorzijde een kelderlicht en ter plaatse van het bedrijfsgedeelte een venster met luiken, stalvensters en een houten staldeur. De rechter zijgevel bevat drie gemoderniseerde betonnen stalramen en een houten staldeur. De achtergevel is ingedeeld met centraal dubbele houten schuifdeuren, met daarachter de segmentboog van de voormalige baander. Aan weerszijden hiervan twee kleine, gietijzeren stalvensters onder rondbogen en oorspronkelijk aan beide uiteinden opgeklampte houten staldeuren onder rondbogen (links vervangen door een venster). Op zolderniveau is een opgeklampt hooiluik in een houten kozijn geplaatst.

Bakhuisje op een rechthoekige plattegrond van één bouwlaag onder een met gesmoorde muldenpannen gedekt zadeldak. Op het oostelijk dakvlak staat een gemetselde schoorsteen. Gevels zijn boven een gepleisterde plint opgetrokken in schoon metselwerk met gebruik van machinale baksteen en (hergebruikte) handgevormde steen. Rondom gietijzeren stalvensters met roedenverdeling onder segmentbogen en met bakstenen lekdorpels. In de westgevel een opgeklampte deur, in de top van de noordgevel een luikopening en in de top van de zuidgevel een rond venster met roedenverdeling.

waardering

Oude Wehlseweg 8 is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.1, I.2 en I.4)

Het pand is in combinatie met het erf en het bakhuisje van belang vanwege de directe verwijzing naar het hier sinds oudsher gevoerde boerenbedrijf. De boerderij herinnert aan de ruimtelijke ontwikkeling van het voormalige buitengebied van de buurschap Dichteren.

architectuurhistorische waarde (II.3, II.5, II.6 en II.7)

Het complex is een representatief en relatief gaaf bewaard voorbeeld van een in traditioneel-ambachtelijke stijl gebouwde hallehuis boerderij met bakhuisje uit de late 19e eeuw. Van belang vanwege het materiaalgebruik. De bewaard gebleven gebintenstructuur en de lemen deelvloer zijn van bouwhistorische waarde. Van belang is tevens het onderscheid in vormgeving tussen het

voormalig woon- en bedrijfsgeboude.

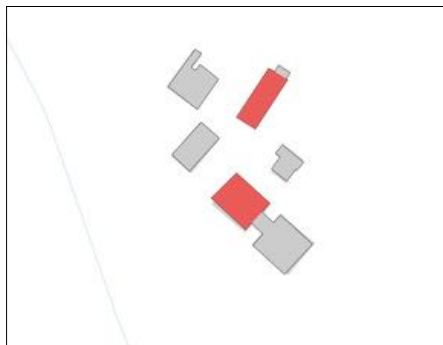
stedenbouwkundige waarden (III.2, III.3 en III.5)

De boerderij is van beeldbepalende betekenis vanwege de situering op een zeer ruim erf met bijgebouwen, begrensd door de Tochtsloot. De boerderij vormt een waardevol ensemble met het voormalige bakhuysje.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 206 en 207
Adres: Wielstraat 6, 7007GC Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Boerderij en kippenschuur
Opdrachtgever: -
Ontwerp- en bouwjaren: ca. 1860 (boerderij) en ca. 1950 (kippenschuur)
Architect: -
Datum: 14 oktober 2022

inleiding

Het huidige erf van Wielstraat 6 was omstreeks 1832 nog onbebouwd. Blijkens een kadastrale hulpkaart vond kort voor 1864 de nieuwbouw van een boerderij plaats. De boerderij was ingedeeld met een woongedeelte aan de voorzijde (zuidoost) en een bedrijfs gedeelte aan de achterzijde (noordwest) met de deel en koeienstal. Midden tegen de rechter zijgevel waren twee varkenshokken ingericht. De baander en de rechter staldeur in de achtergevel zijn later (half) dichtgemetseld. Ter plaatse werden twee nieuwe stalraampjes geplaatst. De ramen van de halfronde stalvensters aan weerszijden van de baander zijn gemoderniseerd. In de linker zijgevel is later een smal staand venster toegevoegd. In 1976 werd de bestaande boerderij aan de voorzijde via een tussenlid tegen de voorgevel verbonden met een nieuwe woning.

De langgerekte kippenschuur ten noordoosten van de boerderij is in twee fasen tot stand gekomen. Waarschijnlijk is in de jaren '50 van de 20e eeuw een bestaande kippenschuur in noordoostelijke richting verlengd.

beschrijving

De boerderij is gebouwd op een rechthoekige plattegrond en telt één bouwlaag onder een met gesmoorde muldenpannen gedekt zadeldak met wolfeind aan de achterzijde. De gevels zijn boven een gepleisterde plint opgetrokken in schoon metselwerk met handgevormde bakstenen. De voorgevel is uitgevoerd als puntgevel en ingedeeld met op de begane grond aan weerszijden van het tussenlid twee houten schuifvensters met roedenverdeling onder strekken. In de top een houten venster met roedenverdeling en halfrond bovenlicht onder een uitkragende rondboog. De achtergevel was oorspronkelijk symmetrisch ingedeeld met centraal de baander (deuren) onder een brede rondboog met aan weerszijden halfronde stalraampjes en twee staldeuren aan beide uiteinden onder rondbogen. Deze indeling is nog zichtbaar en deels aanwezig. In de top bevindt zich een houten hooiluik.

De linker zijgevel is ingedeeld met twee vensters met roede verdeling, een (niet oorspronkelijk) smal venster en een houten deur. De pomp tegen de zijgevel is naar verluid in de tweede helft van de 20^e eeuw geplaatst.

De rechter zijgevel is voorzien van twee gietijzeren stalraampjes, een houten mestluik, twee smalle houten staldeuren naar voormalige varkenshokken en een venster ter plaatse van het voormalige woongedeelte.

De kippenschuur is gebouwd op een langgerekte, rechthoekige plattegrond. Het gebouw heeft een met overwegend gesmoorde pannen gedekt zadeldak dat aan de westzijde is voorzien van een aankapping. De zuidgevel is in baksteen uitgevoerd en bevat links een gietijzeren venster met roede verdeling, rechts een opgeklampte houten deur op duimgehengen en in de top een klein gietijzeren venster met roede verdeling. De oostgevel is aan de linkerzijde afgewerkt met gepotdekselde houten delen en is aan de rechterzijde uitgevoerd met een houten pui op een gemetselde plint. In de gevel zijn meerdere houten vensters met roede verdeling opgenomen, met naar binnen kleppende bovenramen. De noordgevel en westgevel zijn in baksteen uitgevoerd.

De boerderij en de bijgebouwen zijn gesitueerd aan en rond een open erf dat toegankelijk is via de onverharde Wielstraat die richting het erf afbuigt.

waardering

Wielstraat 6 is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.1 en I.4)

Het pand is in combinatie met het erf en de kippenschuur van belang vanwege de directe verwijzing naar het hier sinds oudsher gevoerde gemengde boerenbedrijf. De boerderij herinnert aan de ruimtelijke ontwikkeling van het voormalige buitengebied van de buurschap Dichteren, welke hoofdzakelijk uit verspreid gelegen boerderijen bestond.

architectuurhistorische waarde (II.5, II.6 en II.8)

Het complex is een representatief en relatief gaaf bewaard voorbeeld van een in traditioneel-ambachtelijke stijl gebouwde hallehuis boerderij uit het derde kwart van de 19^e eeuw met kippenschuur uit de 20^e eeuw. De gevelindeling, bouwsporen (achtergevel) en de verschillende gevelopeningen van de boerderij zijn van belang vanwege de herkenbaarheid van het onderscheid in vormgeving tussen voormalig woon- en bedrijfsgeboude.

stedenbouwkundige waarden (III.2, III.3 en III.5)

De boerderij is van stedenbouwkundige waarde vanwege de situering, op afstand van de weg aan een onverharde inrit, op een ruim historisch boeren erf met daaromheen agrarische bijgebouwen. De boerderij vormt een waardevol historisch-agrarisch ensemble met de kippenschuur.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 151
Adres: Wijnbergseweg bij 51 (spoorbrug) Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Spoorbrug
Opdrachtgever: Geldersch-Overijsselsche Lokaalspoorwegmaatschappij
Ontwerp- en bouwjaren: 1884, 1946 en 1952
Architect: -
Datum: 21 september 2021

inleiding

De spoorbrug ligt over de Oude IJssel in de spoorlijn Winterswijk - Zevenaar, ten zuiden van de binnenstad en ten westen van station Doetinchem. De spoorlijn is aangelegd door de Geldersch-Overijsselsche Lokaalspoorwegmaatschappij (GOLS) en in 1884 in gebruik genomen. In maart 1945 is de oorspronkelijke draaibrug vernield en in 1946 weer in gebruik genomen. In 1952 is deze draaibrug vervangen door een hefbrug, met behoud van de bestaande aanbruggen. Waarschijnlijk zijn hierbij ook de bestaande pijlers hergebruikt. Sindsdien bestaat de spoorbrug uit een hefgedeelte met een doorvaartbreedte van 10 meter en aan beide zijden een vaste aanbrug van 20,5 meter. Vanaf 1989 is de brug op afstand bediend vanuit het stationsgebouw, maar na de sluiting daarvan is op de zuidzijde van de oostelijke pijler een kleine portakabin geplaatst.

beschrijving

De brug bestaat uit twee bakstenen landhoofden, twee bakstenen pijlers in de rivier (waarvan de oostelijke afgedekt met natuursteen), twee vaste aanbruggen en een centraal hefdeel. De beide aanbruggen zijn opgebouwd uit machinaal geklonken stalen vakwerkliggers die de rails van het enkele spoor dragen.

De hefbrug bestaat uit een val (hefgedeelte) dat door middel van kabels en contragewichten langs heftorens kan bewegen. De heftorens zijn opgebouwd uit samengestelde geklonken kolommen die bovenaan in de lengte en breedte verbonden zijn.

waardering

De spoorbrug over de Oude IJssel in de lijn Winterswijk - Zevenaar is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.2, I.3 en I.4)

De spoorbrug is een belangrijke schakel in de historische infrastructuur van de regio op het kruispunt van spoorlijn en waterweg. Het heeft grote waarde voor de geschiedenis van de ontsluiting van de Achterhoek en verwijst in zijn huidige vorm nog steeds naar de herbouw kort na de Tweede Wereldoorlog.

architectuurhistorische waarde (II.2 en II.3, II.6, II.7 en II.8.)

De spoorbrug is bij uitstek een bouwwerk voor een specifieke functie waarbij doelmatigheid voorop stond. Dat gold zowel voor de bouw als de herbouw. Dit stond overigens de esthetische kwaliteit van het bouwwerk als zodanig niet in de weg. De historische gelaagdheid laat zich nog goed aflezen aan de pijlers van de oorspronkelijke brug, de aanbruggen van de herbouw en het hefdeel van de ombouw van draaibrug naar hefbrug. Wat betreft het bouwtype en de bouwtechniek is de spoorbrug van groot belang voor stad en omgeving.

stedenbouwkundige waarden (III.1, III.4 en III.5)

De spoorbrug is een goed voorbeeld van waar de infrastructuur een rivier kruist en is in die zin stedenbouwkundig van groot belang. De brug vormt met de rivier een ensemble en is tevens onderdeel van een silhouet met variërende hoogten.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 139
Adres: Winnipegstraat 2, 7007AE Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Station
Opdrachtgever: Nederlandse Spoorwegen
Ontwerp- en bouwjaren: 1959
Architect: ir. W.B. Kloos
Datum: 17 september 2021

inleiding

Aan de spoorlijn Winterswijk-Zevenaar staat aan de Winnipegstraat nabij de kruising met de Wijnbergseweg een voormalig stationsgebouw. De spoorlijn is aangelegd door de Geldersch-Overijsselsche Lokaalspoorwegmaatschappij (GOLS) en in 1884 in gebruik genomen. Het oorspronkelijke station Wijnbergen stond tot 1959 aan de oostzijde van de Wijnbergseweg. In dat jaar werd een nieuw station gebouwd naar ontwerp van ir. W.B. Kloos, dat later de naam Doetinchem West kreeg. Het station is in 1985 met de opening van station Doetinchem De Huet gesloten.

beschrijving

Het voormalige station Doetinchem West is een standaardontwerp van het type 'Vierlingsbeek' met een betonskelet en gevels die oorspronkelijk gevuld waren met stalen ramen en metselwerk in gele stengpersstenen. Alle vensteropeningen zijn later gemoderniseerd met houten kozijnen. Het betreft een verhoogd gelegen gebouw van één bouwlaag op een rechthoekige plattegrond met een fors overstekend plat dak. De constructie is opgebouwd uit betonnen portalen met uitkragende liggers die het uit prefab Kwaaitaal-elementen opgebouwde dak dragen. Aan de zuidzijde staat een brede massieve schoorsteen die door de dakrand heen steekt. Voor de zuidgevel ligt een bordes, bereikbaar via zes treden, rechts afgezet met een borstwering en links met een balustrade opgebouwd uit gemetselde kolommen met daartussen een stalen buis. Aan het bordes een vierassige gevel met drie brede drieledige vensters met bovenlichten (linker venster gewijzigd). Geheel links een blindnis gevuld met siermetselwerk. De borstweringen onder de 'gevelopeningen' zijn verlevendigd met siermetselwerk in stroken in reliëf. In de oostgevel bleven links en rechts bevinden zich gemetselde borstweringen. Van noordgevel aan het spoor ligt het rechter deel aan het voormalige perron een stuk terug. Dit deel is ingedeeld met vier vensterassen, waarvan de oorspronkelijke invulling van de borstweringen bewaard bleef. De westgevel is blind uitgevoerd.

waardering

Het voormalige station aan de Winnipegstraat 2 is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.2, I.3 en I.4)

Het voormalige station van Doetinchem West is van cultuurhistorisch belang als typologisch goed en herkenbaar voorbeeld van een gestandaardiseerd forensenstation van het type 'Vierlingsbeek'. Het standaardstation is representatief voor het toenmalige moderniseringsprogramma voor kleine stationsgebouwen.

architectuurhistorische waarde (II.1, II.2, II.3, II.5, II.6 en II.7.)

Het station is van architectuurhistorisch belang als herkenbaar voorbeeld van het type 'Vierlingsbeek' in de stijl van het naoorlogs modernisme. De ontwerp kwaliteiten komen vooral tot uitdrukking in het zakelijke verband tussen de constructie, de flexibele functionele zoning, de heldere plattegrond en het materiaalgebruik. De brede bordestrap markeert de overgang tussen de straat en het spoor. De materialisatie van de zorgvuldig ontworpen details zijn kenmerkend voor het werk van ir. W.B. Kloos (1904-1960).

stedenbouwkundige waarden (III.2, III.5 en III.6)

Het voormalige station van Doetinchem West is van stedenbouwkundige waarde als beeldbepalende markering van een belangrijk verkeersknooppunt en ensemble: station, spoorlijn en Wijnbergseweg nabij de Oude IJssel. Vanwege de solitaire ligging op een markant punt is het gebouw van bijzondere betekenis voor het stadsbeeld. De bouw van een nieuw forensenstation in 1959 herinnert aan het toenemende belang dat Doetinchem aan deze zijde van de rivier ging hechten sinds de bouw van de woonwijk De Hoop in de jaren '50.

CULTUURHISTORISCHE WAARDERING

Nummer: 404
Adres: Winnipegstraat 45, 49, 53, 57, 7007AG Doetinchem
Oorspronkelijke functie: Woningen
Opdrachtgever: N.V. Gelderse Tramweg Maatschappij
Ontwerp- en bouwjaren: 1948
Architect: Centrale Directie v/d Volkshuisvesting
Datum: 20 oktober 2022

inleiding

In het kader van het oplossen van de naoorlogse woningnood werden door Nederland vanaf 1946 achthonderd bouwpakketten van gestandaardiseerde houten woningen uit Oostenrijk geïmporteerd. Vier van deze prefab huizen werden door de N.V. Gelderse Tramweg Maatschappij gekocht om hun personeel in Doetinchem te huisvesten. De huizen werden in 1948 gebouwd aan de toenmalige Parallelweg, de huidige Winnipegstraat.

beschrijving

De vier vrijstaande woningen zijn gebouwd op een rechthoekige plattegrond en hebben een begane grond, verdieping en zolder onder een zadeldak met de nok loodrecht op de straat. De daken waren oorspronkelijk gedekt met ceramische rode opnieuw verbeterde holle pannen met zinken mastgoten. Het gevelbeeld werd oorspronkelijk bepaald door een verticale houten betimmering boven een bakstenen plint, brede en vlakke houten kozijnen en ramen met een roedeverdeling.

Nummer 45 bezit nog vrijwel het oorspronkelijke exterieur, van de drie andere woningen wijzigden de gevelbekleding (kunststof), deuren, vensters en de kleurstelling. Ook werden later uitbouwen, dakkapellen en zonnepanelen aangebracht.

waardering

Het ensemble woningen Winnipegstraat 45, 49, 53 en 57 is voor de gemeente Doetinchem cultuurhistorisch waardevol vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische en stedenbouwkundige waarde. Het accent van de waardering ligt op de hierboven beschreven onderdelen.

cultuurhistorische waarde (I.2, I.3 en I.4)

Het ensemble van vier woningen aan de Winnipegstraat 45-57 is van lokaal cultuurhistorisch belang als herkenbaar typologisch voorbeeld van houten bouw pakket woningen uit de jaren '40. Deze houten huizen staan model voor de beginfase van de naoorlogse wederopbouw, toen de ergste noden met beperkte middelen moesten worden gelenigd.

architectuurhistorische waarde (II.6 en II.7.)

Het ensemble van vier Oostenrijkse woningen is van architectuurhistorisch belang als goed en herkenbaar typologisch voorbeeld van een volwaardige 'noodvoorziening' uit het begin van de wederopbouwperiode. De met de import geïntroduceerde techniek van prefabricage en montagebouw vormde de opmaat voor de latere gestandaardiseerde bouwsystemen in de woning- en scholenbouw.

stedenbouwkundige waarden (III.5)

De woningen hebben stedenbouwkundige waarde als korte reeks (ensemble) met een karakteristiek verkavelingspatroon en ruime tuinen, gesitueerd op een zichtlocatie langs het spoor.

